

“TRẢ LƯƠNG QUA TÀI KHOẢN” TỪ CHỦ TRƯỞNG ĐẾN THỰC TIỄN KẾT QUẢ SAU 5 NĂM NHÌN LẠI

MINH ĐỨC

NGÀY 24/8/2007, THỦ TƯỚNG CHÍNH PHỦ BAN HÀNH CHỈ THỊ SỐ 20/2007/CT-TTG VỀ VIỆC TRẢ LƯƠNG QUA TÀI KHOẢN CHO CÁC ĐỐI TƯỢNG HƯỞNG LƯƠNG TỪ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC (CHỈ THỊ 20) VỚI MỤC TIÊU CỤ THỂ LÀ ĐƯA ĐỐI TƯỢNG HƯỞNG LƯƠNG TỪ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC (NSNN) ĐI TIÊN PHONG, MỞ ĐƯỜNG, LÀM HÌNH MẪU ĐỂ MỞ RỘNG VIỆC TRẢ LƯƠNG QUA TÀI KHOẢN CHO CÁC ĐỐI TƯỢNG KHÁC TRONG XÃ HỘI, GÓP PHẦN PHÁT TRIỂN THANH TOÁN KHÔNG DÙNG TIỀN MẶT (TTKDTM) TẠI VIỆT NAM. TỪ KHI BAN HÀNH CHỈ THỊ 20 ĐẾN NAY ĐÃ TRÒN 5 NĂM - THỜI GIAN ĐỦ ĐỂ MỘT CHỦ TRƯỞNG ĐI VÀO CUỘC SỐNG CỦA HÀNG TRIỆU CÁN BỘ HƯỞNG LƯƠNG TỪ NSNN CŨNG NHƯ MỘT BỘ PHẬN KHÔNG NHỎ NGƯỜI DÂN VIỆT NAM.

Nhìn lại thời điểm trước năm 2007, khi mảng dịch vụ ngân hàng bán lẻ chưa được các ngân hàng chú trọng phát triển, việc trả lương qua tài khoản cũng đã được một số ít đơn vị thực hiện với số người tham gia còn hạn chế. Cho đến năm 2008, khi Chỉ thị 20 được chính thức triển khai thực hiện (01/01/2008), hưởng ứng tích cực chủ trương của Chính phủ, 63/63 tỉnh, thành phố trên cả nước đã đồng loạt thực hiện trả lương qua tài khoản cho các đối tượng hưởng lương từ NSNN. Chỉ trong vòng một năm, đã có 1,13 triệu cán bộ của 21.562 đơn vị hưởng lương từ NSNN thực hiện trả lương qua tài khoản.

Cùng với đó, hệ thống ngân hàng cũng không ngừng đầu tư cơ sở hạ tầng để đáp ứng nhu cầu trả lương qua tài khoản nói riêng và nhu cầu sử dụng các dịch vụ ngân hàng nói chung. Hệ thống máy ATM tăng từ 4.855 máy thời điểm 31/12/2007 lên 7.670 máy thời điểm 31/12/2008, tương đương 58%; số lượng thiết bị chấp nhận thẻ (POS) cũng tăng từ 18.470 lên 24.912, tương đương 35%. Bên cạnh đó, dịch vụ thanh toán của các

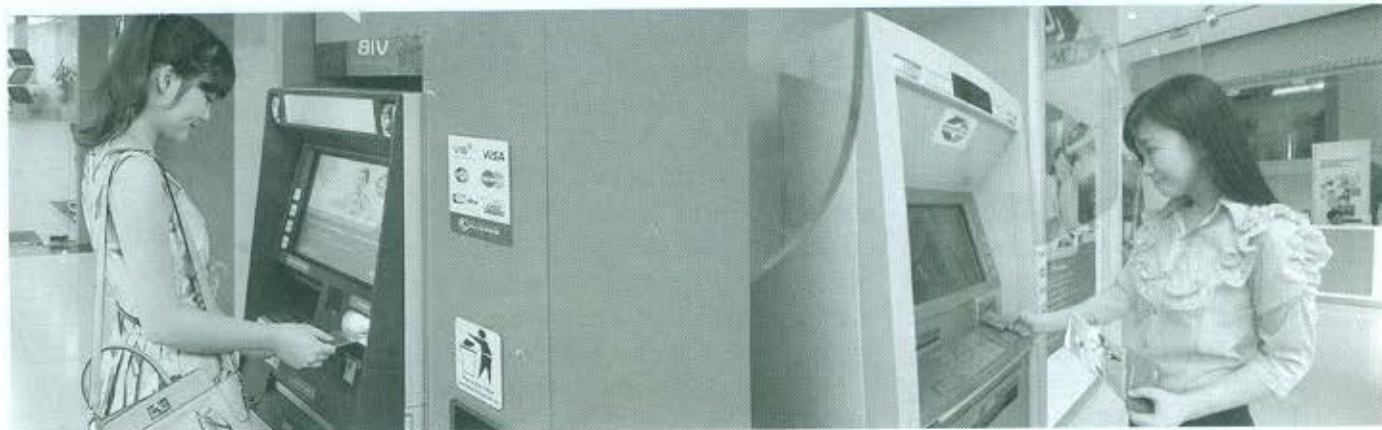
ngân hàng cũng được phát triển về số lượng và từng bước nâng cao về chất lượng. Các ngân hàng đã phối hợp với các nhà cung cấp dịch vụ khác để gia tăng các tiện ích trên tài khoản thẻ ATM, ví dụ như dịch vụ thanh toán tiền điện, nước, điện thoại, phí bảo hiểm, học phí...

Việc kết nối thành công mạng ATM của hai trung tâm chuyển mạch thẻ Smartlink và Banknetvn từ ngày 23/5/2008 cũng góp phần tạo điều kiện thuận lợi hơn cho những người nhận lương qua tài khoản nói riêng và cho người sử dụng thẻ ATM nói chung.

Năm 2008, năm đầu tiên triển khai thực hiện Chỉ thị 20 cho thấy sự phát triển mạnh mẽ kể cả về số lượng đơn vị và số người hưởng lương từ NSNN thanh toán lương qua tài khoản. Năm 2008, cũng là năm có sự phát triển "ngoạn mục" của các loại thẻ ngân hàng. Tổng số thẻ các loại mà ngân hàng đã phát hành cho khách hàng trong năm lên đến trên 14 triệu thẻ (tăng 5 triệu thẻ so với năm 2007) cho thấy hiệu ứng tích cực của Chỉ thị 20 có sức lan tỏa ra toàn xã hội.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt được, năm đầu tiên triển khai Chỉ thị 20 cũng đã nảy sinh nhiều hạn chế, vướng mắc như: điều kiện cơ sở hạ tầng máy ATM, chất lượng dịch vụ của các ngân hàng nhiều lúc, nhiều nơi chưa đáp ứng được nhu cầu sử dụng, gây khó khăn cho người nhận lương qua tài khoản, nhất là vào những dịp cao điểm như lễ, Tết hay vào những ngày đầu tháng khi các đơn vị đồng loạt trả lương vào cùng một thời điểm. Bên cạnh đó, tâm lý ngại tiếp cận và làm quen với công nghệ mới cũng như thói quen sử dụng tiền mặt của phần lớn người dân cũng đã ảnh hưởng không nhỏ tới việc triển khai thực hiện chủ trương này của Chính phủ.

Bước sang năm 2009, phát huy các hiệu ứng tích cực, tháo gỡ những hạn chế, vướng mắc, Ngân hàng Nhà nước đã có sự chỉ đạo và điều chỉnh kịp thời các đơn vị liên quan triển khai đúng yêu cầu của Chỉ thị 20 theo hướng chặt chẽ và thận trọng, chú trọng nâng cao chất lượng cung ứng dịch vụ và gia tăng các tiện ích phát triển TTKDTM, không quá nôn nóng chạy theo thành tích làm ảnh

hưởng*đến mục tiêu, yêu cầu mà Chỉ thị 20 đặt ra.

Từ yêu cầu của Ngân hàng Nhà nước cũng như nhận thức được tầm quan trọng của mảng dịch vụ ngân hàng bán lẻ, hệ thống ngân hàng đã "mạnh tay" đầu tư cho mạng lưới ATM và POS nhằm đem lại lợi thế về cơ sở hạ tầng để "chinh phục" các khách hàng tiềm năng thực hiện thanh toán lương qua tài khoản, bước đầu làm quen với dịch vụ và tiện ích của thẻ ATM và tiến tới sử dụng các dịch vụ ngân hàng hiện đại. Đến cuối năm 2009, tổng số máy ATM trên cả nước đạt 9.731 máy; tổng số POS đạt 28.488 máy. Cùng với đó, hai liên minh thẻ Banknetvn và Smartlink cũng mở rộng các ngân hàng thành viên tham gia kết nối đem lại sự thuận tiện và tăng thêm nhiều tiện ích cho người sử dụng thẻ.

Năm 2009, trong tổng số 78.039 đơn vị hưởng lương NSNN trên toàn quốc đã có 32.490 đơn vị thực hiện trả lương qua tài khoản (đạt 41,5% tổng số đơn vị hưởng lương từ NSNN), với số người hưởng lương NSNN nhận lương qua tài khoản đạt khoảng 1,44 triệu người (tương đương 46% tổng số người hưởng lương từ NSNN).

Có thể nói, phần lớn các đơn vị hưởng lương từ NSNN và đông đảo cán bộ công chức đã nhận thức được việc thực hiện thanh toán lương qua tài khoản là một chủ trương đúng đắn, mang lại nhiều tiện ích cho cá nhân người tham gia và lợi ích chung cho xã hội. Nếu như trong thời gian đầu, nhiều người còn e ngại, chưa an tâm với việc nhận lương

qua tài khoản và dón dấp rút hết tiền trên tài khoản khi đến kỳ lĩnh lương, gây quá tải cho hệ thống ATM, thì nay đa số đã làm quen với việc giao dịch qua ATM, thấy rõ hơn những tiện ích của phương thức giao dịch mới này. Do đó, ngày càng có nhiều người không rút ngay và rút hết tiền sau khi tiền lương được chuyển vào tài khoản, chỉ rút tiền mặt khi có nhu cầu sử dụng, sức ép đối với hệ thống ATM có xu hướng giảm dần, đồng thời số tiền để lại trong tài khoản có xu hướng tăng lên. Đó là tiền đề thuận lợi để phát triển các dịch vụ TTKDTM cho bộ phận hưởng lương từ NSNN và cho cả xã hội khi mà dịch vụ này đã được "kích hoạt".

Tính đến cuối năm 2009, theo số liệu thống kê, trên cả nước, tổng số lượng thẻ các ngân hàng phát hành cho khách hàng đã gia tăng nhanh chóng từ hơn 14 triệu thẻ cuối năm 2008 lên đến hơn 21 triệu thẻ, tương đương 1,5 lần. Điều này cho thấy việc tổ chức triển khai thực hiện Chỉ thị 20 đã đạt được những mục tiêu ban đầu đề ra.

Trong 3 năm tiếp theo từ 2010-2013, trên cơ sở định hướng của Chính phủ và chỉ đạo của Ngân hàng Nhà nước, các tỉnh, thành phố và hệ thống ngân hàng trên toàn quốc tiếp tục từng bước mở rộng triển khai trả lương qua tài khoản tới các địa bàn, nơi đáp ứng được điều kiện về cơ sở hạ tầng kỹ thuật. Bên cạnh đó, Ngân hàng Nhà nước cũng triển khai đồng bộ nhiều giải pháp nhằm hoàn thiện cơ sở hạ tầng kỹ thuật cũng như hoàn thiện hành lang pháp lý, tạo thuận lợi cho việc phát triển TTKDTM nói

chung và thanh toán thẻ nói riêng.

Để hợp lý hóa chi phí đầu tư và công nghệ giao dịch trong TTKDTM, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Đề án xây dựng Trung tâm chuyển mạch thẻ thống nhất, do Ngân hàng Nhà nước chủ trì thực hiện từ năm 2009. Việc thành lập Trung tâm chuyển mạch thẻ thống nhất sẽ tạo điều kiện cho các ngân hàng thành viên có khả năng mở rộng mạng lưới dịch vụ của mình với số vốn đầu tư hợp lý, tránh lãng phí trong việc đầu tư trùng lặp của các ngân hàng cho hệ thống cơ sở hạ tầng (ATM/POS) và giúp khách hàng mở thẻ tại một ngân hàng có thể sử dụng dịch vụ liên quan tại các ngân hàng thành viên khác trên phạm vi toàn quốc.

Trong năm 2010, Ngân hàng Nhà nước đã chỉ đạo kết nối liên thông mạng lưới POS và phát triển thanh toán qua POS trên toàn quốc, giúp cho chủ thẻ của ngân hàng này có thể thanh toán qua các POS của ngân hàng khác, góp phần vào sự tăng trưởng số lượng thẻ phát hành ra lưu thông và giá trị giao dịch thanh toán trên toàn quốc. Theo số liệu thống kê của Ngân hàng Nhà nước và Kho Bạc Nhà nước, đến quý I/2013, trên toàn quốc đã có 56.850/87.186 (tương đương 65%) đơn vị hưởng lương từ NSNN thực hiện trả lương qua tài khoản với 1,83 triệu/2,77 triệu (tương đương 66%) cán bộ nhận lương qua tài khoản.

Ngày 23/12/2012, Ngân hàng Nhà nước đã ban hành Thông tư số 36/2012/TT-NHNN (Thông tư 36) quy định về trang bị, quản lý, vận hành và

đảm bảo an toàn hoạt động của máy giao dịch tự động (ATM). Theo đó, các ngân hàng đã tổ chức rà soát mạng lưới ATM của mình, đảm bảo tuân thủ các quy định tại Thông tư như: hoàn thiện và cải tiến quy trình quản lý, vận hành hoạt động máy ATM; tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát; quản lý chặt chẽ nhằm đảm bảo an toàn hoạt động và chất lượng phục vụ của mạng lưới ATM. Bên cạnh đó, trước tình hình tội phạm xã hội ngày càng diễn biến phức tạp và có chiều hướng gia tăng, các đơn vị có liên quan đã triển khai nhiều giải pháp như: có quy chế phối hợp giữa các Ngân hàng và Công an trên địa bàn về công tác bảo vệ an ninh, an toàn tài sản, máy ATM và nơi giao dịch ngân hàng. Đã có trên 90% các máy ATM được lắp đặt hệ thống camera giám sát, lắp đặt hệ thống bảo động chống đột nhập, thiết bị chống sao chép, trộm cắp thông tin nhằm đảm bảo an toàn cho người sử dụng.

Các ngân hàng cũng ngày càng quan tâm, chú trọng nhiều hơn đến việc tăng cường đầu tư, trang bị cả về số lượng cũng như chất lượng máy ATM, POS – hiện đại, nhanh chóng, thuận tiện, dễ sử dụng; tiếp tục cung ứng thêm nhiều tiện ích đi kèm như: thanh toán qua Internet, qua điện thoại di động, dịch vụ gửi tiền tiết kiệm, dịch vụ nhận kiều hối từ nước ngoài qua thẻ ATM, hay như tỉnh Bình Phước đang thí điểm triển khai dịch vụ nộp tiền thuế tại ATM rất được khách hàng quan tâm ủng hộ. Tính đến hết quý

I/2013, trên toàn quốc, các ngân hàng đã đầu tư 14.393 máy ATM và 105.771 thiết bị POS với số lượng thẻ được phát hành khoảng 58,4 triệu thẻ.

Như vậy, sau 5 năm triển khai thực hiện, có thể nói, Chỉ thị 20 của Thủ tướng Chính phủ đã thực sự đi vào đời sống kinh tế - xã hội với những tác động tích cực và nhận được sự đồng thuận, hưởng ứng cao của các thành phần kinh tế cũng như của người dân, không chỉ là đối tượng hưởng lương từ NSNN. Sự hình thành và phát triển dịch vụ thẻ ATM và các tiện ích đi kèm đã tạo ra được các hình thức giao dịch văn minh, hiện đại, phù hợp với xu hướng phát triển của thế giới, góp phần tăng tỷ lệ TTKDTM, giảm lượng tiền mặt trong lưu thông, giảm chi phí giao dịch và cải thiện tính minh bạch về tài chính cho nền kinh tế. Đây là nền tảng quan trọng để tạo ra bước phát triển đột phá trong việc phát triển các dịch vụ TTKDTM trong tương lai. ■

Tài liệu tham khảo:

- (1) Chỉ thị số 20/2007/CT-TTg ngày 24/8/2007 của Thủ tướng Chính phủ về việc trả lương qua tài khoản cho các đối tượng hưởng lương từ Ngân sách Nhà nước;
- (2) Quyết định số 2453/QĐ-TTg ngày 27/12/2011 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án Đẩy mạnh thanh toán không dùng tiền mặt tại Việt Nam giai đoạn 2011-2015;
- (3) Báo cáo thường niên của Ngân hàng Nhà nước từ năm 2008 - 2012.
- (4) Một số báo cáo của Ngân hàng Nhà nước về việc thực hiện Chỉ thị 20.

OCB...

(Tiếp theo trang 13)

hệ thống nhận diện thương hiệu mới và các chương trình truyền thông đã đồng loạt "ra mắt" thành công...

Nhận định về tình hình kinh tế và chia sẻ phương hướng hoạt động của OCB 6 tháng cuối năm 2013, ông Nguyễn Đình Tùng - Tổng Giám đốc OCB cho biết: "Thị trường sẽ không có những biến động quá đột biến; kinh tế Việt Nam vẫn tăng trưởng xoay quanh mức 5%; thị trường bán lẻ và tiêu thụ sản phẩm sẽ vẫn tiếp tục khó khăn. Tuy nhiên, nền kinh tế Việt Nam sẽ từng bước được phục hồi cùng với nền kinh tế thế giới nói chung. Mặc dù những tháng tiếp theo vẫn còn nhiều thách thức, nhất là bối cảnh cạnh tranh ngân hàng ngày càng gay gắt, nhưng OCB vẫn giữ vững mục tiêu về kết quả kinh doanh đã đặt ra từ đầu năm. Bên cạnh đó, chúng tôi sẽ tập trung vào các dự án trọng điểm, triển khai trên diện rộng mô hình kinh doanh mới (New POS) tại cấp độ chi nhánh, bao gồm: (1) Tổ chức hoạt động, định hướng khách hàng, sản phẩm, hiệu suất và cơ chế quản lý bán hàng; (2) Tăng cường xây dựng cả về chiều rộng lẫn chiều sâu về cơ chế quản lý hiệu suất trên toàn hệ thống nhằm đánh giá khách quan, minh bạch, tạo môi trường lành mạnh, động lực để CBNV OCB phát triển nghề nghiệp tại OCB. (3) Hoàn chỉnh hệ thống tín dụng ngân hàng, nhằm giúp cho việc quản trị rủi ro chặt chẽ hơn" ■

L.M

Các ngân hàng cũng ngày càng quan tâm, chú trọng nhiều hơn đến việc tăng cường đầu tư, trang bị cả về số lượng cũng như chất lượng máy ATM, POS